

Guia Digital d'Iniciació Universitària pels alumnes de Traducció i d'Interpretació

Dra. Maria José Recoder (coordinadora) i els Drs /es Albert Branchadell, Pilar Cid, Pilar Orero, Remei Perpinyà, Ramon Piqué i Marisa Presas.

Resum:

Un equip d'investigadors de la Facultat de Traducció i d'Interpretació està elaborant una *Guia digital d'iniciació universitària* pels alumnes de primer curs. L'equip va decidir passar un qüestionari a tots els alumnes de primer (maig 2003), que fou respost pel 82,81% dels matriculats aquell any, amb l'objectiu de saber:

- quines eren les seves necessitats formatives, informatives i metodològiques
- com se'ls podia ajudar en el seu primer any a la universitat, de manera que la seva adaptació a un nou sistema docent fos més fàcil i els permetés obtenir resultats satisfactoris en els seus estudis.

L'anàlisi de l'enquesta ha permès adequar els continguts de la Guia, que serà lliurada als alumnes durant el curs 2005-06, i millorar també els programes i els processos docents de les assignatures de primer any. En el convenciment que els millors alumnes no són els que arriben a la universitat amb les millors qualificacions, sinó que són aquells que acaben la carrera havent adquirit els coneixements i les competències bàsiques que els permetran esdevenir bons professionals en el seu àmbit.

Paraules - clau:

Traducció/ Interpretació /estudiants /guia digital / enquesta / adaptació universitària

Text de la comunicació:

1. Introducció

La recerca consisteix a preparar un curs propedèutic en suport digital d'introducció als estudis de Traducció i d'Interpretació que ha de ser lliurat als alumnes quan es matriculen a primer curs de carrera, partint de la base que a la Universitat la formació en habilitats i en actituds és tan important com la formació en coneixements. Es persegueix que l'alumne aprengui en el sentit més ampli del terme, que desenvolupi l'esperit crític positiu i esdevingui un especialista professional d'acord amb les necessitats del mercat. L'objectiu prioritari d'aquest curs és proporcionar als estudiants de primer, eines interdisciplinars i coneixements bàsics sobre la carrera universitària que estan a punt d'iniciar.

2. Les raons de l'enquesta

Era fonamental conèixer les necessitats informatives, formatives, instrumentals, etc. que tenen els alumnes que volen estudiar primer curs de Traducció. Algunes d'aquestes poden ser comunes als estudiants de moltes altres carreres universitàries (metodologia

de l'estudi, cerca d'informació), però d'altres seran específiques dels estudiants de Traducció (aprenentatge de llengües, dificultats culturals de la traducció). Els professors de primer les han detectades al llarg d'anys d'experiència docent i entenen que cal solucionar-les de forma global.

Al mes de maig de 2003 es va fer **una enquesta** als alumnes de primer curs que ha donat la mesura de la situació de partida dels estudiants, i també dels seus anhels i dificultats amb les assignatures. Aquesta enquesta ha estat una eina fonamental per a corroborar o canviar les idees del professorat sobre les capacitats d'aprenentatge, de coneixements previs, de dedicació a l'estudi, de sortides professionals, etc. dels alumnes, i per tant, per acabar de perfilar els continguts que ha de tenir la guia. L'enquesta fou contestada per 159 alumnes d'un total de 192 matriculats el 2002-2003, el 82,81%, i per tant hem considerat vàlids els resultats obtinguts.

Els objectius del qüestionari que passàrem als alumnes de primer curs de la FTI eren:

- Detectar les seves mancances informatives, formatives i instrumentals.
- Assegurar-nos que les percepcions dels professors respecte d'aquestes mancances són certes o errònies.
- Identificar les principals dificultats d'adaptació al sistema universitari.
- Conèixer els hàbits d'estudi per saber com poden reaccionar davant l'aplicació dels ECTS (crèdits europeus).
- Quin interès real tenen pels estudis que estan cursant.
- Saber si estan matriculats d'aquelles llengües que millor coneixen i/o volien escollir realment.
- Quines assignatures els resulten més difícils.
- Quins coneixements previs tenen de les assignatures que estudien el primer curs (o la percepció que tenen dels seus coneixements previs).

Per arribar a obtenir la informació que ens permetés acomplir aquests objectius, vam proposar els següents indicadors, on s'inclouen les preguntes formulades al qüestionari:

- Cultura general i hàbits culturals.
- Coneixement de la llengua A (català o castellà).
- Coneixement de la llengua B (anglès, francès o alemany).
- Habilitats informàtiques.
- Altres habilitats instrumentals.
- Hàbits d'estudi.
- Adaptació a la universitat.
- Accés a la carrera (titulació de FTI).
- Dificultat de les assignatures.
- Dades generals dels alumnes.

Els resultats de les anàlisis estadístiques foren les següents:

- a) Aspectes generals

Dels 159 alumnes enquestats, 140 eren dones (88,1%) i 19 homes (11,9%). Atès l'elevat percentatge de dones, les comparatives entre sexes són poc útils, i l'anàlisi que s'ha fet dels resultats no té en compte aquesta distinció. Les nostres alumnes arriben a l'edat habitual 18-19 anys, i hi ha alguna punta inapreciable de persones que arriben als 30 anys. La majoria es dediquen només a estudiar. Les que treballen (37,7 %) ho fan a temps parcial (96 %) i en qualsevol camp diferent del de la Traducció (93 %). La feina que fan és, majoritàriament, per compte d'altri. La seva activitat principal durant el primer any universitari ha estat la d'estudiar exclusivament en la majoria dels casos.

b) Accés a la carrera

Segons la seva opció a la selectivitat, la immensa majoria (91,2%) estan estudiant allò que volien en primera opció. Una altra qüestió són les raons que els han impulsat a matricular-s'hi, on destaquen:

1. Volen aprendre idiomes (84,3%).
2. Té sortides professionals (62 %).
3. Volen viatjar i necessiten idiomes (42 %).
4. S'ho passaran bé (25%).
5. No els agradava res mes (13,8%).
6. Treballen com a traductors i volen el títol (2,5%).

El plantejament revela que veuen la FTI com una gran facultat per aprendre idiomes, el que NO és la finalitat del centre. Aquesta percepció pot provocar que una vegada comencen a estudiar, els alumnes es "desenganyin", perquè "perden nivell d'idiomes". A la FTI se'ls ensenya gramàtica, sintaxi o vocabulari, però com a una eina més per a traduir. Potser tenen una certa confusió respecte del que estudiaran. Es a dir, si el que volen és estudiar idiomes, haurien d'anar a qualsevol de les "Filologies" o a les Escoles Oficials d'idiomes. També valoren que és una carrera amb moltes sortides professionals i el 17% dels enquestats ha iniciat una altra carrera acadèmica.

c) Coneixements previs

Contràriament al tòpic de que els alumnes de la FTI ja són poliglotes quan es matriculen a primer, queda clar que, majoritàriament, saben el que la majoria de joves catalans en arribar a la universitat: català, castellà (més que català) i anglès (en un nivell inferior al de les altres dues llengües). Alguns, a més, saben francès o alemany. Una xifra inapreciable d'alumnes, que sol tenir relació amb els seus orígens familiars, saben xinès (2), japonès (2), àrab (2), rus (2), portuguès (5) i italià (10). Per tant, no arriben a la FTI alumnes que sàpiguen correctament i de forma general, un mínim de quatre llengües.

El seu coneixement sobre el món de la traducció professional no és gaire ampli. Els alumnes provenint del batxillerat humanístic han fet traduccions de grec i/o llatí (64%) i aquells que han estudiat idiomes en acadèmies o a l'escola han traduït algun text de llengua estrangera (49%). A banda de les acadèmiques, les traduccions fetes pels alumnes han estat adreçades a parents o amics (68%). I només set persones confessen no haver traduït res de res abans d'arribar a la universitat. Una xifra similar, 8, els que han fet traduccions professionals.

El contrast de l'experiència traductora amb el seu desig de venir a la FTI per aprendre idiomes, potser es deu a que, erròniament, associen la traducció amb l'aprenentatge d'idiomes, ja que és un dels exercicis clàssics a l'escola o a les acadèmies d'idiomes per aprendre una llengua.

d) Coneixement llengua A (català i castellà)

Predomini del castellà per decisió pròpia. L'elecció es deu, no tant perquè sigui la llengua materna i/o la que parlen habitualment, sinó perquè creuen que té més sortides laborals. Es plantegen el mercat hispà, comptant Iberoamèrica i el veuen molt més ampli que el català. El que no calculen és que la competència també serà molt més gran. I que en el cas dels catalanoparlants, sovint, el seu domini del castellà no és prou bo per a ser bons traductors. La recomanació acadèmica és inapreciable. En la llengua A, l'opinió majoritària és que estan rebent el nivell que esperaven, tant en la part oral, com escrita com en la lectura.

e) Llengua B (anglès, francès i alemany)

Es matriculen de la llengua que volien perquè és la que més han estudiat i per tant de la que tenen més coneixements. Però cal assenyalar que en quant a les competències orals, escrites i lectures de la llengua B escollida, manifesten estar perdent nivell en l'àmbit oral. Les professores d'idiomes de l'equip ho atribueixen a la confusió respecte de la funció de la FTI i a que la majoria valoren el seu coneixement i nivell d'un idioma per la seva capacitat de "parlar" ràpid i bé en els idiomes estrangers dels que es matriculen.

f) Informàtica

Creuen que ja en saben prou i la majoria tenen ordinador i en menor mesura connexió a internet (76%). Tots han tocat un ordinador abans d'arribar a la universitat. El 87,7% dels alumnes diuen haver seguit amb comoditat l'assignatura d'Informàtica. Diuen que usen l'ordinador pel correu (95%), consulta d'informació (96%), Word (88%), intercanvi de fitxers (64 %), xat (57%) i jocs (24%). Sembla que aquests usos coincideixen amb els de la major part de la població espanyola. Però no estem segurs que la resposta sigui del tot sincera, sobretot pel xat i els jocs, ja que creiem que el percentatge d'ús declarat d'aquests dos elements és molt baix. Potser han contestat el que pensaven que volíem llegir els professors.

g) Altres habilitats

Segons declaren, les habilitats importants són:

- Organitzar el temps d'estudi: 86,2%.
- Utilitzar correctament la biblioteca: 83%.
- Tenir accés a la informació d'actualitat: 66%.
- Treure profit de la bibliografia: 49,7%.
- Altres: saber trobar la informació que es busca i triar-ne la correcta.

El que diguin que organitzar el temps d'estudi és fonamental corrobora la idea de que son "bons" alumnes. Consideren la biblioteca com quelcom important, però després només el 50% utilitza el catàleg i poquíssims empren el servei de préstec, que està àmpliament superat per l'interès per fer fotocòpies. Tampoc no troben especialment útil la bibliografia. Suposem que consideren que és una carrera molt pràctica i no troben bàsic usar-la, o creuen que amb els apunts ja en tenen prou.

h) Hàbits d'estudi

El que explica, si més no en part, l'èxit o el fracàs d'un estudiant són els seus hàbits i el temps d'estudi. En el cas de la FTI trobem que respecte del batxillerat, el 39,6% estudia menys o molt menys i el 22 % igual, i més o molt més el 37%. Es a dir, que els que estudien menys o igual destaquen per sobre dels que estudien més. Per què no hi dediquen més temps? Perquè, en canvi, el 51 % diu no poder dedicar a l'estudi les hores que volen. Si la majoria de les alumnes només estudia i no treballa, què passa? Es detecten dos problemes: el dels horaris de classe que ocupen unes sis hores cada dia i el que alguns alumnes dediquen massa temps, entre una i tres hores, al desplaçament entre la llar i la UAB.

i) Cultura general

Dubtem de si han respost sincerament o allò que creuen que voldríem llegir els professors. El 72% creu tenir prou base cultural per seguir la carrera, per tant, tenen una bona opinió d'ells mateixos: llegeixen força, tant llibres com diaris, van al cine però no al teatre i tots escolten música. La meitat va a concerts i pocs van als museus (39%) o a conferències (27%). El 16% no veu la TV (potser no en tenen a les residències actuals), i el 42% no escolta la ràdio. De fet són alumnes que, culturalment, entren dins dels paràmetres de la més estricta normalitat "espanyola" i en tot cas es destacaria que no semblen especialment "enganxats" a la televisió.

j) Grau de dificultat de les assignatures

Pel que fa a la comoditat amb què han seguit les assignatures es pot dir que no presenten graus de dificultat gaire elevats:

- Castellà és més fàcil que català.
- Les llengües B1 i B2 (anglès, francès o alemany) són més fàcils que C1 i C2 (la llengua que poden aprendre sense base prèvia i que són anglès, francès, alemany, xinès, japonès, italià, portuguès, rus i àrab).
- L'assignatura més difícil és el Seminari llengua B on més de la meitat dels alumnes no han seguit l'assignatura amb comoditat. Aquesta és l'assignatura que té més a veure amb la cultura general que posseeixen els estudiants. Si tenen prou base cultural, perquè els sembla tan complicada aquesta matèria?.
- Lingüística també és una assignatura difícil.
- Informàtica i Documentació no són especialment complicades.

k) Adaptació a la universitat

El 59% viu amb la família i la resta en pisos d'estudiants, residències, etc. Perden molt de temps anant i venint de la UAB. Tenen bona relació amb els companys (88%), amb els professors (71%). Tenen en alt concepte els serveis de la UAB (72%), però aquest és molt menor en quant als transports. La satisfacció respecte dels estudis de Traducció és del 69,8%, el que és un bon senyal. Però la satisfacció esdevé gran insatisfacció quan es parla dels horaris de classe (63,6%). Estan contents dels estudis no perquè els semblin engrescadors intel·lectualment, sinó perquè aprenen coses valuoses. Ens sembla preocupant que no hagi augmentat el seu interès per la matèria en estudiar-la, segons reflecteix l'enquesta, però en canvi estan satisfets de la seva estada a la FTI i la immensa majoria pensa continuar els estudis.

Amb aquests resultats a la mà, vàrem perfilar com havia de ser el producte definitiu, i vam tenir en compte el que s'entén per competències bàsiques que hauria de tenir l'alumnat que s'enfronta al món laboral del segle XXI, tema que no es desenvolupa en aquesta comunicació.

3. La creació dels materials docents

Aquest curs comptarà amb materials didàctics que faran referència a:

- a) Dades sobre la **importància i el paper de la traducció** a la societat de la informació i perspectives professionals dels llicenciats en traducció i interpretació.
- b) Descripció de les **habilitats i dels coneixements** que els estudiants hauran d'adquirir al llarg dels seus estudis de traducció.
- c) Informació actualitzada sobre com **s'organitzen les matèries de la carrera** en el pla d'estudis per assolir aquestes habilitats i coneixements.
- d) Establiment de **criteris objectius per a l'elecció de les llengües de treball**, tenint en compte el perfil professional del traductor, a Catalunya específicament, i a la Unió Europea de forma genèrica.
- e) **Valoració del nivell d'idioma A (català i castellà) i B (anglès, francès i alemany)**, amb l'acompanyament de materials per poder millorar el nivell abans de l'inici del curs, al setembre.
- f) Pautes per la **tria dels instruments documentals** propis per a la traducció (diccionaris, bases de dades, recursos electrònics, etc.).
- g) Informació i documentació en l'àmbit universitari: **introducció a la recuperació de la informació digital** (interrogació de catàlegs i els recursos en línia i en suports òptics) i a **l'ús de les fonts documentals** en suports tradicionals (paper, enregistrament vídeo i àudio, microformes, etc.).
- h) Introducció als **conceptes bàsics d'informàtica** que es necessitaran al llarg de la carrera i coneixements que han de tenir abans de començar (com configurar un compte de correu electrònic, utilitats de word, etc.).
- i) **Metodologia de l'estudi** (plantejament de treballs de curs, normes de redacció i presentació, etc.).

I tot el material serà transformat en materials digitals, per poder constituir una guia docent, que es lliurarà en format CD-ROM i en pàgina web d'accés restringit, on hi haurà els següents blocs:

- Presentació de la UAB i de la Facultat de Traducció i d'Interpretació.
- La Traducció
- Els idiomes
- Eines metodològiques
- Glossari

4. Conclusions

Estem convençuts que una part dels continguts de la Guia poden ser útils per a qualsevol estudiant que iniciï l'aventura universitària, però n'hi ha d'altres que són específics per als estudiants de les Facultats de Traducció i d'Interpretació. L'ingrés a la universitat genera en els estudiants moltes expectatives: és vista com un lloc de formació, el pas previ per trobar una bona feina futura i, en definitiva, un espai de relació i de descoberta. No obstant això, aquestes expectatives es veuen frustrades per a un nombre considerable d'estudiants, que arriben fins i tot a abandonar els estudis durant el primer any de carrera.

Per tant, el que hom espera obtenir amb aquest treball és millorar la integració a la universitat dels estudiants de primer curs. La Guia vol ser un pont de transició entre els estudis de Secundària i la Universitat, on es trobaran amb objectius, pedagogia, metodologia i enfocament diferents. Creiem que se sentiran més segurs i adquiriran una major confiança en les seves capacitats intel·lectuals i recursos personals per esdevenir bons traductors i intèrprets. Per tant, es tracta de formar bons estudiants, aquells que acaben la carrera havent adquirit els coneixements i les competències bàsiques que els permetran esdevenir bons professionals el seu camp.

5. Bibliografia

Recoder, Maria José; et al.(2003). *Enquesta per a la recerca del projecte MQD2002-195, per a la millora de la qualitat docent*. Bellaterra. (xerocòpia)

Recoder, Maria José; et al. (2003). *Informe de valoració dels resultats de l'enquesta del projecte MQD 2002-195, per a la millora de la qualitat docent*. Bellaterra. (xerocòpia).

SEA (Servei d'Estadística de l'Autònoma) (2003). *Processament dels resultats de l'enquesta per a la recerca del projecte MQD2002-195, per a la millora de la qualitat docent*. Bellaterra. (xerocòpia)

SEA (Servei d'Estadística de l'Autònoma) (2003). *Informe estadístic de l'enquesta per a la recerca del projecte MQD2002-195, per a la millora de la qualitat docent (segona part)*. Bellaterra. (xerocòpia)